Litteraturens fo

Det første indlæg på Kommunernes Forening for Pædagogiske L
handlede om børnelitteraturens transmediale bevægelse.

Af Eiler Jensen

I sit indlæg fortalte Sarah Mygind om sin forskning i læsning af børnelitteratur i forskellige mediemæssige sammenhænge og om de mange typer af litteratur. Link til hendes slides findes på www.kfplc.dk.

På Kommunernes Forening for Pædagogiske Læringscentres årsmøde den 10 maj var indlagt to faglige oplæg: et forskningsmæssigt og et praktisk. Det forskningsmæssige input blev leveret af postdoc, ph.d. Sarah Mygind, Aarhus Universitet.

Det er ikke længe siden, Sarah Mygind forsvarede sit ph.d.-projekt med temaet *Børnelitteraturens nye til- og ombygninger – Et studie i tværmediale fortællinger for børn og unge,* og det var også temaet for hendes foredrag på årsmødet, hvor indlægget hed *Litteraturens fortid og nutid – Bevægelser mellem medier.*

Forskellige læseoplevelser

Sarah Mygind slog fast, at litteraturen bevæger sig, og den bevægelse, den foretager – i denne tid – er en transmedial bevægelse. Og hun tilføjede:

- Den stadig tiltagende digitalisering har på kort tid medført radikalt nye vilkår for aktører i det (børne)litterære felt.

Inden for skønlitteraturen har børne- og ungdomslitteraturen på såvel nationalt som internationalt plan indarbejdet og eksperimenteret med digitalisering og ny teknologi. Børnelitteraturens mediemæssige eksperimenter og deres indvirkning på litteraturen, læseoplevelsen og det litterære kredsløb er dog forblevet underbelyst i den kritiske reception. (Aarhus Universitet, Institut for kommunikation og kultur.)

- Jeg er ikke læseforsker, indledte Sarah Mygind sit oplæg på årsmødet og fortsatte, at det, der er hendes forskningsområde, er, hvorledes læseoplevelserne tegner sig i de forskellige mediemæssige sammenhænge – og hvorledes den samme historie udfolder og beriger sig ved at blive fortalt i både analoge og digitale udtryksformer, for de forskellige måder at fortælle på er alle versioner – og dermed en del – af det samme værk.

Formålet med såvel forskningen som undervisningen er, hvorledes læselysten kan øges ved hjælp af forskellige læseaktiviteter – på tværs af medier.

Ikke hvad det har været

Sarah Mygind slog fast, at litteraturen ikke er, hvad den har været. Spørgsmålet er, om den overhovedet nogensinde har været det? Hun sagde:

- Litteratur er ikke kun skrift i bogform – og har aldrig været det, og hun talte om den historiske gensidighed mellem litteraturen, bogen og skriften og om indenadslæsning som et intimt rum.

I øvrigt, fortalte hun, var det i tidligere tider kutyme, at man ikke læste stille, men højt.

Et af de forhold, som Sarah Mygind problematiserede, var det tværmediale aspekt, og hun sammenlignede den måde, mange betragter det på i dag med den måde man i 1950'erne "bød tegneserierne velkommen" i det kulturelle mediebillede, nemlig som noget underlødigt.

Tegneseriegenren har dog for længst vist

ortid og nutid

æringscentres årsmøde

sin bæredygtighed. Tænk blot på, at i nutiden er det store *hype* jo f.eks. den grafiske roman (som sagtens kan benævnes "tegneserie").

Netop i disse år ser man faktisk både grafiske romaner, som er blevet digitaliseret (Jesper Wung Sung: *Kopierne,* Søren Jessen: *Liv på spil)* samt grafiske romaner, som er digitale (Morten Dürr/ Lars Gabel: *Vand til blod* og Morten Dürr/Lars Hornemann: *Zenobia).* Og der er netop *forskel på digital og digitaliseret.*

Et æstetisk formål

Når en fortælling er digitaliseret, så har den først været udgivet i analog form – i form af f.eks. en fysisk bog, hvorefter den er blevet bearbejdet, typisk ved at fjerne en masse tekst og derefter tilføje en masse billeder som erstatning herfor.

Er en fortælling digital, så er den (ind)født digital. Det vil sige, at den er udviklet i det/de digitale medie(r).

Et værk, som faktisk har undergået den modsatte bevægelse, er Camilla Hübbe og Rasmus Meislers dystopiske fortælling *NORD.* Værket er tænkt som et digitalt værk, men er siden udviklet til en fortælling i fysisk bogform.

I dag bruges litteraturen i de digitale medier med et æstetisk formål – og med æstetisk menes læseoplevelse – og i netop dette, at den enten er digital eller digitaliseret, virker den på sin læser på en anden måde end gennem læsning alene, og *digital litteratur må være mere end bare litteratur,* mente Sarah Mygind, *for ellers er den kun litteratur i digitale medier.*

Der var en god stemning under hele årsmødet, der i år havde flere tilmeldinger, end der har været de senere år. Årsmødet foregik på Holckenhavn Slot ved Nyborg, hvor den flotte riddersal dannede rammen.

Hun nævnte fine eksempler på, hvorledes den digitale litteratur kan ses/læses/sanses i diverse medier. Hun nævnte f.eks. den norske fortælling *SKAM* og sitet pottermore samt fortællingen om *Troldmanden fra Oz.*

Nye strategier

Et særligt lille hjørne var viet til den norske forfatter Torbjørn Egner og hans forskellige bearbejdelser af f.eks. *Klatremus og de andre dyr i Hakkebakkeskoven* i transmediale sammenhænge – hørespil, skuespil m.v.

Derefter ikke mindst det fantastiske univers, som det, der begyndte med de syv fortællinger om Harry Potter, og som efterhånden har udvidet sig i de mest utrolige retninger og i alle mulige forskellige digitale medier.

Det må man gå på nettet for at hitte viden om, og man finder det på sitet www.pottermore.com.

Sarah Mygind godtgjorde, at det er nye produktionsmæssige strategier, som holder de forskellige fiktive verdener sammen og hjælper publikum på tværs af medier, måske endda uden de selv bemærker det.

Men i denne udvidelse sker der også en forskydning fra fokus på plot og karakterer til den fiktive verden, hvori det hele foregår.

Så lad os endnu engang slå fast: *Børnelitteratur findes ikke kun i bøger, men også i andre medier, hvor ord og andre kvaliteter indgår i samspil med andre udtryksformer.*

Klyngeværk

Sarah Mygind sluttede af med at introducere et nyt begreb, som hun er kommet frem til gennem sin forskning, nemlig ordet *klyngeværk.*

Med begrebet mener hun selvstændige værker eller produkter udgivet af den samme autoriale kilde, værkerne har fortællermæssige fællestræk og overlap, men rummer noget individuelt, der fører til og udvider den fælles helhed.

Desuden gælder det om værkerne, at de er udgivet med korte intervaller og er tilgængelige for en modtager på nogenlunde samme tid. En samtidig flerhed, kaldte hun det.